

T.B.M.M.
BARİŞ ve DEMOKRASİ PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Sayı: 2239
Tarih: 24-12-2010

17568

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA,

Aşağıdaki sorularımın İçişleri Bakanı Sayın Prof.Dr. Sayın Beşir ATALAY tarafından yazılı olarak yanıtlanmasını saygılarımla arz ederim. 24.12.2010

Ufuk URAS
İstanbul Milletvekili

1-AİHM'in Hrant Dink Davası Kararında İçişleri Bakanı'na sorulacak sorulara zemin teşkil eden kısımlar:

"Mahkeme, bir yandan Trabzon ve İstanbul Emniyetinin, diğer yandan da Trabzon Jandarmasının bu cinayet olasılığından ve hatta azmettirdiğinden şüphelenilen kişilerin kimliğinden haberdar olduğunu belirtir. (67. paragraf)

Bu nedenlerden dolayı, Mahkeme, resmi makamların Fırat Dink'in ölümcül bir saldırıya maruz kalma ihtimalinin yüksek olduğunu bildiklerini ya da bilebilecek durumda olduklarını düşünmektedir. Ayrıca, somut koşullara bakıldığında, bu tehlike açık ve yakın bir tehlikedir. (70.paragraf)

Mahkeme, güvenlik güçleri nezdinde, üç ulusal makamın, başvuranın yaşamının korunması ile ilgili olduğunu gözlemlemiştir: cinayetin planlandığı ve hazırlandığı yerin sorumlusu olarak Trabzon Emniyeti ve Trabzon Jandarması ile cinayetin işlendiği ve mağdurun ikamet ettiği yerin sorumlusu olarak da İstanbul Emniyeti. Bu makamlardan hiçbiri, ayrı ayrı ya da birbiriyle koordine biçimde, planlanmasından ve yakında işleneceğinden haberdar olmalarına rağmen Fırat Dink cinayetine engellenmesi amacıyla harekete geçmemiştir. (72. paragraf)

Mahkemeye göre, bu açıdan, Fırat Dink'in, bir kısmı Yargıtay tarafından Türklüğe hakaret olarak nitelenen gazete yazılarından dolayı, bazı çevrelerin kendisine karşı düşmanlığını hissetmiş olsa bile, Trabzon'daki aşırı milliyetçi bir grubun kendisi hakkında cinayet planları yaptığından haberdar olma imkanı yoktur. Bu nedenle, Fırat Dink'in yaşamını koruma görevi, kendisinin talebini beklemeden sözkonusu cinayetin planlanmasından haberdar olan ulusal makamlara düşmekteydi. (74. Paragraf)

Mahkeme davanın somut koşullarında, resmi makamların, Fırat Dink'in yaşamı hakkında açık ve yakın tehlikenin vücuda gelmesini engellemek için başvurması gereken önlemleri almadıkları sonucuna varmıştır.(75. Paragraf)

Dolayısıyla, maddi yönden Sözleşmenin 2. maddesi ihlal edilmiştir.

"Bir cinayetin önlenmesindeki eksiklik nedeniyle, kamu görevlilerinin sorumlulukları konusunda yürütülen bir soruşturmanın etkili kabul edilebilmesi için, genel olarak,

soruşturmada sorumlu olan kimselerin ve incelemeleri gerçekleştiren kişilerin, olaylara karışan kişilerden bağımsız olmaları gerekir. Bu yükümlülük, sadece hiçbir kurumsal ya da hiyerarşik bağın yokluğunu değil; aynı zamanda somut pratik bir bağımsızlığı gerektirir. (77. Paragraf)

Bu bağlamda, makul bir çabukluk ve özen yükümlülüğü de zımni olarak bulunmaktadır. Bir cinayet bağlamında soruşturma yürütüldüğü zaman, yasadışı faaliyetlerle ilişkili ya da bunlara karşı hoşgörülü bir görünümünden kaçınmak için, ulusal makamların vereceği hızlı bir yanıt, genel olarak, yasallık ilkesine yönelik kamunun güvenini korumak adına temel nitelikte kabul edilir. Özel bir durumda, bir soruşturmanın ilerlemesini güçleştiren engel ve zorluklar ortaya çıktığında, ulusal makamların yürüteceği hızlı bir soruşturma, kamunun güvenini korumak ve hukuk devletine bağlılığını sağlamak yanında yasadışı faaliyetlere karışıldığı ya da hoşgörü gösterildiği şeklindeki görüntünün önüne geçmek için merkezi öneme sahiptir. (79. Paragraf)

Mahkeme, Devlet makamlarının, şiddet olaylarını soruştururken, eylemin altında ırkçı bir gerekçenin(saik) olup olmadığını bulmak ve nefret duyguların ya da etnik kökene dayalı önyargıların olayda rol oynayıp oynamadığını tespit etmek için makul tüm önlemleri alma yükümlülüklerinin olduğunu hatırlatır. Kuşkusuz, pratikte çoğunlukla ırkçı bir gerekçenin varlığını kanıtlamak zordur. Savunma konumunda olan Devletin muhtemel ırkçı ilişkileri soruşturma yükümlülüğü, bir sonuç yükümlülüğü değil, araçsal bir yükümlülüktür; ulusal makamlar, somut olayın şartları altında makul önlemleri almak durumundadırlar. (81. Paragraf)

Mahkeme, somut olayda, Fırat Dink cinayetinin ardından İstanbul Savcılığının, İstanbul ve Trabzon güvenlik güçlerinin bu suçun muhtemelliği konusunda edindikleri bilgileri yönetme biçimine ilişkin olarak ayrıntılı ve titiz bir soruşturma yürüttüğünü tespit etmiştir. İstanbul Savcısı, güvenlik güçleri nezdindeki olası ihmaller serisini günyüzüne çıkarmış ve bu açıdan elde ettiği bilgileri, başvuranın yaşamının korunması yükümlülüğünün yerine getirilmesinde ihmali bulunan memurların kimliğini de belirtmek suretiyle, İstanbul ve Trabzon'daki soruşturma birimlerine iletmıştır. (82.paragraf)

İstanbul Savcılığının ihbarı üzerine ve İçişleri Bakanlığının emriyle Trabzon'da başlatılan ceza soruşturmalarının sonunda, Vali, iki astsubay dışında ilgili jandarma mensuplarının Ceza Mahkemesi önüne çıkarılmasına izin vermemiştir. (83.paragraf)

Bunun yanında, bir polis şefinin aşırı milliyetçi fikirlerini afişe etmesi ve cinayetle suçlanan kişilerin eylemlerini olumlaması hiçbir derinlemesine soruşturmanın konusu olmamıştır (yukarıda 43. paragraf). Oysa, Devlet makamları, böylesine bir soruşturmada, etnik kökene dayalı nefret suçlarını engellemek açısından kendilerinden beklenecek bütün önlemleri alma yükümlülüklerini yerine getirmiş sayılmaları için titizlikle hareket etmeliydiler (yukarıda 81. paragraf). (90. paragraf)

Mahkeme bu nedenle, Sözleşmenin 2. maddesinin usuli boyutunun da ihlal edildiğine karar vermiştir."

2. AİHM kararından çıkan sonuçlar:

Yukarıdaki paragraflar, Türkiye Cumhuriyeti devletinin taraf olduğu Avrupa İnsan hakları Sözleşmesinin ihlal iddialarını incelemekle görevli ve yetkili olan ve yine Türkiye Cumhuriyeti Devletinin yargı yetkisini kabul ettiği Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin Hrant Dink'in ailesi tarafından yapılan başvurularla ilgili olarak verdiği 14 Eylül 2010 tarihli kararında yer almaktadır.

AİHM, başvuruların iddialarını, Hükümetin savunmalarını, iç hukuktaki düzenlemeleri birlikte değerlendirerek verdiği bu kararında;

- Trabzon Emniyet Müdürlüğü, İstanbul Emniyet Müdürlüğü ve Trabzon Jandarma Komutanlığının Hrant Dink'in öldürüleceği bilgisine sahip oldukları,

- Hrant Dink'e yönelik tehlikenin açık ve yakın bir tehlike olduğu,

- Hrant Dink'in yaşamını korumakla görevli ulusal makamların cinayetin planlandığı ve hazırlandığı yerin sorumlusu olarak Trabzon Emniyeti ve Jandarması; cinayetin işlendiği ve mağdurun yaşadığı yerin sorumlusu olarak İstanbul Emniyeti olduğu,

- Bu kurumların birbirleri ile koordineli olarak çalışmadıkları,

- Hrant Dink'in yaşamını koruma görevinin kendisinin talebini beklemeden, bu üç kurumun görevi olduğu,

-Resmi makamların Dink'in yaşamı hakkında açık ve yakın tehlikenin vücuda gelmesini engellemek için başvurması gereken önlemleri almadıkları,

-Hiyerarşik olarak İçişleri Bakanlığına bağlı emniyet mensuplarının, yine İçişleri Bakanlığına bağlı müfettişlerce soruşturulmasının bağımsız bir soruşturma olmadığı,

-Böylesi bir cinayetin soruşturulması sırasında, yasadışı faaliyetlere karışıldığı ya da hoşgörü gösterildiği şeklindeki görüntünün önüne geçmenin merkezi bir öneme sahip olduğu,

-Eylemin arkasında ırkçı bir etkenin olup olmadığının araştırılmasının gerekli olduğu,

-Güvenlik güçleri nezdindeki olası ihmallerin İstanbul Özel Yetkili Savcılığı tarafından ortaya konulmuş, Hrant Dink'in yaşamının korunması yükümlülüğün yerine getirilmesinde ihmali olan memurlarının kimliği de belirtilmek suretiyle İstanbul ve Trabzon'daki soruşturma makamlarına iletilmesine ancak Trabzon Valisinin iki jandarma astsubay dışında diğer görevlilerle ilgili soruşturma izni vermediği,

-Trabzon Emniyet Müdür Yardımcısı Yahya Öztürk'ün milliyetçi duygularını açıkça ifade etmiş ve cinayet faillerini olumlayan bir görüntü çizmiş olmasına rağmen hakkında derinlemesine bir soruşturma açılmadığı,

sonuçlarına ulaşmıştır.

Bu kararla birlikte, iç hukukta yürütülen idari incelemelerle ve cezai soruşturmalarla bir türlü tespit edilemeyen sorumlular ve sorumluluklar açığa çıkarılmış, kamu görevlilerinin bütün bu süreçte herhangi bir kusuru olup olmadığı sorusu yanıtlanmış ve kamu görevlilerine kusur atfetmeyen müfettiş raporları, savcılıklar tarafından verilen kovuşturmayaya yer olmadığı kararları, valilikler tarafından verilen soruşturmayaya yer olmadığı kararları hükümsüz hale gelmiş bulunmaktadır.

Bu bilgive sonuçlara dayanarak;

Soru 1- Hrant Dink'in öldürüleceği bilgisine sahip oldukları halde cinayeti önlemek kousunda gerekli tedbirleri almayan ve Hrant Dink'in yaşamını koruma görevini yerine getirmeyen, sahte evrak düzenleyen, soruşturma makamlarını yanıltan İstanbul Emniyet Müdürlüğü görevlileri Celalettin Cerrah, Ahmet İlhan Güler, Bülent Köksal, İbrahim Pala, İbrahim Şevki Eldivan, Volkan Altunbulak, Bahadır Tekin, Özcan Özkan ve Trabzon Emniyet Müdürlüğü görevlileri Ramazan Akyürek, Reşat Altay, Engin Dinç, Faruk Sarı, Ercan Demir, Özkan Mumcu, Muhittin Zenit, Mehmet Ayhan hakkında herhangi bir işlem yaptınız mı?

Soru 2- Bu şahıslar hakkında hukuki ve cezai bir yargılama sürecinin başlatılması için hangi adımları attınız?

Soru 3- Bu konuda herhangi bir girişimde bulunmadıysanız, hükümet üyeleri tarafından AIHM kararının gereğinin yapılacağı ilan edilmiş olmasına rağmen sorumlular hakkında işlem başlatmamanızın nedeni nedir?

Soru 4- Her ne kadar Trabzon Jandarma görevlileri hakkında yürümekte olan bir dava olsa da, AIHM'nin, bu davayı yeterli bulmadığı, jandarma görevlileri hakkında ileri sürülen bütün iddiaları kapsamadığı ve bu anlamda AIHS'nin 13. maddesinin gereklerinin yerine getirildiğinin kabulünün mümkün olmadığı yönündeki tespiti de göz önünde bulundurularak, Hrant Dink'in öldürüleceğini bildiği halde hiçbir önlem almayan, cinayeti önlemeyen, sorumluluğunu gizlemek için sahte resmi evrak düzenleyen, astlarını yalan beyanda bulunmaya zorlayan Trabzon Jandarma Komutanı Ali Öz, İstihbarat Şube Müdürü Metin Yıldız ve diğer görevliler Gazi Günay, Hüseyin Yılmaz, Hacı Ömer Ünalır, Okan Şimşek, Veysel Şahin, Önder Araz hakkında herhangi bir işlem yapmayı düşünüyor musunuz?

Aksi halde, bu yargılama sonucunda verilen ve adalet duygusunu tatmin edilmeyen kararın AIHM tarafından mahkum edilmesini bekleyeceksiniz?

Soru 5- Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin, cinayetin arkasında ırkçı bir etken olup olmadığı hususunun araştırılması gerektiği konusundaki vurgusu ve Yahya Öztürk'ün milliyetçi duygularını açıkça ifade etmiş olması ve cinayet faillerini olumlayan bir görüntü çizmiş olması yönündeki bu tespitleri hakkındaki yorumlarınız nelerdir?

Soru 6- Sorumlulukları İstanbul Özel yetkili savcısı tarafından açıkça tespit edilen sorumluların cezai olarak soruşturulmasına izin vermeyen Trabzon Valisi hakkında herhangi bir işlem yaptınız mı, yapmayı düşünüyor musunuz?

Soru 7- AIHM kararıyla, haklarında yürütülen incelemelerin, iç hukukun bir parçası olan AIHS m.2'de sayılan koşulları karşılamadığı, etkili ve bağımsız bir soruşturma yürütülmediği

tespit edilen ve yine bu kararlar sorumlulukları açıkça tespit edilen görevliler hakkında zamanaşımı süresi dolmadan yeni bir yasal süreç başlatma girişiminde bulundunuz mu?

Soru 8- Hükümetinizin, AİHM kararına karşı itiraz yoluna başvurmadağı göz önünde bulundurularak, kararda yapılan tespitlerle hemfikir olduğı sonucuna ulaşmak mümkün müdür? Bu kararda yer alan tespitlerle hemfikir değilseniz neden itiraz etmediniz? Kararı doğru buluyorsanız bu kararda yapılan tespitlerle ilgili olarak ne yapmayı düşünüyorsunuz?